

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 168/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Á. P., G., zastúpeného advokátom JUDr. J. W., Advokátska kancelária, N., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nové Zámky z 30. decembra 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 159/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Á. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. februára 2010 doručená sťažnosť Á. P., G. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) uznesením Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) z 30. decembra 2009 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 159/2009.

V sťažnosti sťažovateľ uviedol, že „Okresný súd Nové Zámky v konaní so sp. zn. 1T/1592009 trestným rozkazom zo dňa 4.8.2009 uznal sťažovateľa vinným zo spáchania (prečinu ublíženia na zdraví a prečinu neposkytnutia pomoci) vyššie označených trestných činov a uložil mu úhrnný podmiennečný trest odňatia slobody a trest zákazu viesť motorové vozidlá na dobu 4 rokov.

Sťažovateľovi bol v tomto konaní už od jeho prvého výsluchu vo veci ustanovený tlmočník, lebo je maďarskej národnosti a neovláda jazyk, v ktorom sa trestné konanie viedlo.

Sťažovateľ listom zn. 2009/018/Pt/O – 2 zo dňa 26.11.2009 požiadal Okresný súd Nové Zámky o navrátenie lehoty na podanie odporu proti trestnému rozkazu zo dňa 4.8.2009, sp. zn. 1T 159/2009 a doručenie prekladu trestného rozkazu zo dňa 4.8.2009, sp. zn. 1T 159/2009, do maďarského jazyka. Sťažovateľ k žiadosti priložil aj zmeškaný úkon – odpor...“ .

Zo sťažnosti a z jej príloh ďalej vyplýva, že okresný súd uznesením z 30. decembra 2009 v konaní sp. zn. 1 T 159/2009 žiadosť o navrátenie lehoty na podanie odporu zamietol s odôvodnením, že nebola splnená zákonná podmienka podľa § 64 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) na navrátenie lehoty na podanie odporu. Podľa predmetného ustanovenia o navrátenie lehoty môže oprávnená osoba požiadať do troch dní od odpadnutia prekážky. Vzhľadom na to, že žiadosť bola podaná „o niekoľko mesiacov“ a oprávneným osobám nič nebránilo v zákonnej lehote požiadať o navrátenie lehoty na podanie odporu, okresný súd túto žiadosť zamietol. V odôvodnení ďalej uviedol poukazujúc na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Tpj 14/07, že právo používať jazyk, ktorému dotknutá osoba rozumie, nezakladá právo na zasielanie rozhodnutí a iných písomností vydaných v rámci trestného konania v slovenskom jazyku v preklade do jazyka, ktorému táto osoba rozumie.

Sťažovateľ tvrdí, že „mal a naďalej má právo na vyhotovenie prekladu trestného rozkazu Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 4.8.2009, sp. zn. 1T/159/2009. Ak tak súd

neurobil, porušil tým právo sťažovateľa na spravodlivú súdnu ochranu podľa čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 6 ods. 3 písm. e) Dohovoru.

Sudcu Okresného súdu Nové Zámky pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa zo dňa 26.11.2009 o navrátenie lehoty nie je možné považovať za nestranného sudcu z objektívneho hľadiska, lebo rozhodoval o svojej vlastnej veci (o svojom vlastnom pochybení)., čím bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivú súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru.“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Uznesením Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 30.12.2009, sp. zn. 1T/159/2009, bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivú súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesením Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 30.12.2009, sp. zn. 1T/159/2009, bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivú súdnu ochranu podľa čl. 47 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.

Uznesením Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 30.12.2009, sp. zn. 117159/2009, bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesením Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 30.12.2009, sp. zn. 1T/159/2009, bolo porušené právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 1 000,- eur.“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 4 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. e) dohovoru uznesením okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 159/2009.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07).

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2

zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Sťažovateľ videl porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v tom, že o žiadosti o navrátenie lehoty nerozhodoval nie nestranný sudca, pretože „*rozhodoval o správnosti alebo nesprávnosti svojho vlastného predchádzajúceho postupu*“.

Podľa § 64 ods. 1 Trestného poriadku ak obvinený, jeho obhajca, poškodený alebo zúčastnená osoba zmešká z dôležitých dôvodov lehotu na podanie opravného prostriedku, povolí jej orgán, ktorému patrí rozhodovať o opravnom prostriedku, navrátenie lehoty. O navrátenie lehoty môže oprávnená osoba požiadať do troch dní od odpadnutia prekážky. Ak nebol opravný prostriedok ešte podaný, je potrebné ho so žiadosťou spojiť. Ak ide o odvolanie proti rozsudku, možno odvolanie odôvodniť ešte v lehote ôsmich dní od doručenia uznesenia o povolení navrátenia lehoty.

Podľa § 355 ods. 1 Trestného poriadku obvinený a osoby, ktoré sú oprávnené podať v jeho prospech odvolanie, ako aj prokurátor môžu podať proti trestnému rozkazu odpor. Odpor sa podáva na súde, ktorý trestný rozkaz vydal, a to do ôsmich dní od jeho doručenia. Osobám, ktoré môžu podať odvolanie v prospech obvineného okrem prokurátora, sa lehota končí tým dňom ako obvinenému. Ak sa trestný rozkaz doručuje obvinenému a aj jeho obhajcovi, plyní lehota od toho doručenia, ktoré bolo vykonané neskôr. Na navrátenie lehoty sa primerane použije ustanovenie § 64.

Z posledne citovaného ustanovenia Trestného poriadku vyplýva, že na navrátenie lehoty sa primerane použije ustanovenie § 64 Trestného poriadku. Z formulácie zákonodarcu „primerane“, ako aj zo systematicko-logického výkladu vyplýva, že právo rozhodnúť o navrátení lehoty prislúcha orgánu, ktorému patrí rozhodovať o opravnom prostriedku. Odpor z hľadiska svojich účinkov nepatrí medzi klasické opravné prostriedky v pravom slova zmysle, pretože nemá devolutívny účinok. Toto osobitné postavenie odporu možno vidieť v tom, že v prípade jeho podania sa trestný rozkaz ako rozhodnutie ruší

priamo zo zákona a samosudca postupuje tak, ako keby nebol vydaný. Preto pri aplikácii § 64 týmto orgánom, ktorý je oprávnený rozhodovať o navrátení lehoty je samosudca, lebo je tiež orgánom, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku (odpore). Z citovaného ustanovenia § 335 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva s ohľadom na primerané použitie § 64 Trestného poriadku, že nie je možné dospieť k neprípustnému výkladu (contra legem), že o žiadosti o navrátenie lehoty na podanie odporu by mal rozhodovať krajský súd, preto na rozhodnutie o žiadosti sťažovateľa bol funkčne príslušný okresný súd.

Sťažovateľom vytvorená konštrukcia namietaného porušenia označených práv spočíva v tom, že sudca rozhodoval o správnosti alebo nesprávnosti svojho vlastného predchádzajúceho postupu, a preto ho nemožno z objektívneho hľadiska považovať za nestranného. Ústavný súd pripomína, že predmetom napadnutého uznesenia okresného súdu sp. zn. 1 T 159/09 z 30. decembra 2009 uvedeného v petite sťažnosti nebolo vyslovenie správnosti alebo nesprávnosti svojho vlastného (predchádzajúceho) postupu sudcu, ale po posúdení, či sú splnené zákonné podmienky na navrátenie lehoty podľa § 64 ods. 1 Trestného poriadku, jej navrátenie. Prípadná pochybnosť o správnosti postupu okresného súdu v konaní, ktorá nemá základ v zaujatosti zákonného sudcu, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o pochybnostiach o nestrannosti zákonného sudcu.

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 1 T 159/09 z 30. decembra 2009 (ktorým zamietol žiadosť o navrátenie lehoty) pre jej zjavnú neopodstatnenosť, pretože konštatoval nedostatok priamej príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu a sťažovateľom označenými právami.

Sťažovateľ ďalej namietal, že napadnutým uznesením okresného súdu sp. zn. 1 T 159/09 z 12. augusta 2009 boli porušené jeho základného práva podľa čl. 47 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľovi bol doručený trestný rozkaz okresného súdu sp. zn. 1 T 159/09 12. augusta 2009 a jeho obhajcovi 17. augusta 2009. Trestný rozkaz

nadobudol právoplatnosť 26. augusta 2009. Práve doručením tohto trestného rozkazu sťažovateľovi vyhotoveného v slovenskom jazyku mali byť porušené práva sťažovateľa, ktorých porušenie namieta v sťažnosti, a nie uznesením okresného súdu, ktorým okresný súd zamietol žiadosť o navrátenie lehoty na podanie odporu.

Predmetom rozhodnutia žiadosti o navrátenie lehoty bolo posúdiť, či sú splnené podmienky na navrátenie lehoty podľa § 64 ods. 1 Trestného poriadku. Okresný súd uviedol v odôvodnení svojho uznesenia o zamietnutí žiadosti o navrátenie lehoty na podanie odporu proti trestnému rozkazu sp. zn. 1 T 159/09 z 30. decembra 2009, že nebola splnená lehota troch dní od odpadnutia prekážky. Prekážka podľa argumentácie sťažovateľa spočívala v doručení trestného rozkazu v slovenskom, a nie maďarskom jazyku. O upovedomení o inom zásahu, ktorý spočíval v doručení trestného rozkazu v inom jazyku sa sťažovateľ dozvedel pri jeho doručení a odvtedy mal sťažovateľ a obdobne aj jeho právny zástupca možnosť požiadať o doručenie trestného rozkazu v maďarskom jazyku. Sťažovateľ alebo jeho právny zástupca mohol požiadať o doručenie prekladu trestného rozkazu v lehote na podanie odporu. Ak sťažovateľ požiadal o doručenie prekladu trestného rozkazu s časovým odstupom niekoľkých mesiacov, a tým odôvodnil žiadosť o navrátenie lehoty, okresný súd správne vyhodnotil takúto žiadosť o navrátenie lehoty za oneskorene podanú, pretože sťažovateľ mohol a mal požiadať o odstránenie prekážky v lehote na podanie odporu, a nie o niekoľko mesiacov neskôr. Špecifickosť prekážky, na ktorú sa odvolával sťažovateľ, spočívala v tom, že jej trvanie záviselo na ľubovôli sťažovateľa, kedy podá žiadosť o navrátenie lehoty odôvodnenú žiadosťou o doručenie prekladu trestného rozkazu do maďarského jazyka, pretože bez žiadosti sťažovateľa o jej odstránenie by prekážka teoreticky mohla trvať po neobmedzenú dobu, a preto ústavný súd argumentáciu sťažovateľa považoval za tendenčnú, účelovú a neprípustnú. Ústavný súd mal za preukázané, že sa sťažovateľ dozvedel o existencii prekážky pri doručení trestného rozkazu, preto bolo v jeho záujme, aby o odstránenie tejto prekážky požiadal do uplynutia lehoty na podanie odporu. Argumentácia sťažovateľa, že nerozumel obsahu doručeného trestného rozkazu, a preto nemohol uplatniť právo na podanie opravného prostriedku, sa javí ako účelová a ústavný súd pochybuje o tom, že sťažovateľ ako občan Slovenskej republiky, hoci neznalý slovenského jazyka (potom, čo bol vyšetrovaný ako účastník dopravnej

nehody), sa mohol oprávnene domnievať, že doručený trestný rozkaz je natoľko nepodstatný dokument, že nie je potrebné mu porozumieť. Navyše, ústavný súd zistil v súčinnosti s okresným súdom, a považuje to za podstatné, že v konaní pred okresným súdom bol sťažovateľ zastúpený JUDr. E. B., N. (ďalej len „advokát“). Z informácií poskytnutých okresným súdom vyplýva, že advokát ovláda maďarský jazyk a uvedené potvrdzuje aj informácia o znalosti cudzích jazykov advokáta zverejnená na internetovej stránke Slovenskej advokátskej komory. Je nepochybné, že advokát sťažovateľa mal povinnosť v priebehu poskytovania právnej služby okrem iného informovať klienta (sťažovateľa) o doručení trestného rozkazu, o jeho význame pre sťažovateľa, ako aj možnosti podať proti nemu odpor.

Sťažovateľ argumentoval v odôvodnení svojej sťažnosti okrem iného rozhodnutím Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v prípade *Kamasinski v. Rakúsko*, kde ESLP vyslovil, že *„právo na bezplatnú pomoc tlmočníka podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) sa vzťahuje nielen na ústne vyhlásenia počas súdneho pojednávania, ale aj na listinný materiál a predsúdne konanie“*. Sťažovateľ však opomenul uviesť, že sťažnosť v tejto veci ESLP odmietol, pričom uviedol, že toto právo nie je neobmedzené a že prípadné jeho porušenie je závislé od posúdenia okolností prípadu. V predmetnom rozhodnutí ESLP taktiež vyslovil, že *„štát nemôže zodpovedať za každý nedostatok poskytovanej právnej pomoci advokátom“*. Z posledne citovaného výroku z rozhodnutia ESLP v prípade *Kamasinski v. Rakúsko* vyplýva, že advokát pri účinnom poskytovaní právnych služieb má zabezpečiť, aby klient mal možnosť sa oboznámiť s obsahom písomností v jazyku, ktorému rozumie, najmä, ak sám advokát rozumie jazyku klienta.

Vzhľadom na už uvedené, žiadosť o navrátenie lehoty podaná sťažovateľom v okolnostiach posudzovaného prípadu nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy (pre jeho oneskorené podanie). K porušeniu už uvedených práv sťažovateľa nemohlo dôjsť uznesením o zamietnutí žiadosti o navrátenie lehoty na podanie odporu proti trestnému rozkazu podľa § 64 ods. 1 Trestného poriadku, ale len zásahom, ktorý spočíval v doručení rozhodnutia (trestného rozkazu) okresného súdu v slovenskom jazyku. Z tohto dôvodu ústavný súd tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva zaručeného čl. 47 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru uznesením

okresného súdu sp. zn. 1 T 159/09 z 30. decembra 2009, odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Nad rámec toho ústavný súd dodáva, že ak sa sťažovateľ domnieval, že doručením trestného rozkazu v slovenskom jazyku boli porušené jeho základného práva zaručené čl. 47 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. e) dohovoru, teda zásahom, ktorý spočíval v nedoručení trestného rozkazu v maďarskom jazyku, vzhľadom na limity uvedené v § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sa mohol obrátiť na ústavný súd do dvoch mesiacov od doručenia trestného rozkazu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2010